

# Bartosz Wróblewski

---

## "Terroryzm ugrupowań fundamentalistycznych : na obszarze Izraela w drugiej połowie XX wieku", Adam Krawczyk, Toruń 2007 : [recenzja]

---

Polityka i Społeczeństwo nr 7, 291-293

---

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach  
dozwolonego użytku.

**Bartosz Wróblewski**

**ADAM KRAWCZYK: *TERRORYZM UGRUPOWAŃ  
FUNDAMENTALISTYCZNYCH (NA OBSZARZE  
IZRAELA W DRUGIEJ POŁOWIE XX WIEKU)*  
WYD. ADAM MARSZAŁEK, TORUŃ 2007, 348 SS.**

Wydawnictwo Adam Marszałek publikuje corocznie bardzo bogaty zestaw książek o charakterze historycznym, politologicznym czy kulturoznawczym. Przy tak znacznej ilości publikacji jakość poszczególnych tomów bywa różna. Mimo to przedstawioną poniżej książkę Adama Krawczyka pt. *Terroryzm ugrupowań fundamentalistycznych (na obszarze Izraela w drugiej połowie XX wieku)* muszą uznać za publikację pożyteczną i udaną. Książka ta posiada aparat naukowy, choć bazujący raczej na opracowaniach i dokumentach. Wiele terminów w niej zawartych zostało dokładnie wyjaśnionych w przypisach. Mimo więc że ma ona popularyzować temat, można ją uznać za pracę naukową.

Książka Adama Krawczyka składa się z krótkiego wstępu i czterech rozdziałów merytorycznych, po których zamieszczono wykaz skrótów, aneksy oraz zestaw map. W aneksach umieszczono głównie deklaracje ideologiczne opisywanych ugrupowań terrorystycznych, np. Hamasu czy Dżihadu. Niestety, Autor nie umieścił tu odpowiednich dokumentów ekstremistów żydowskich. Jeśli chodzi o rozdziały merytoryczne, to tworzą one dwie grupy. Autor opisuje zgodnie z tematem grupy terrorystyczne na obszarze Izraela. Opisane są więc organizacje zarówno palestyńskie, jak i żydowskie. Dwa rozdziały przedstawiają rozwój historyczny tych organizacji. Są to: rozdział I pt. „Korzenie żydowskiego terroryzmu fundamentalistycznego”, strony od 42 do 68, i rozdział II pt. „Korzenie palestyńskiego terroryzmu fundamentalistycznego”, strony od 69 do 121. Te dwa rozdziały tworzą opis historycznego rozwoju zjawisk terroryzmu fundamentalistycznego w obu skonfliktowanych narodach. Kolejne dwa rozdziały

przedstawiają natomiast współczesną aktywność tych grup. Rozdział III pt. „Żydowskie organizacje terrorystyczne w Izraelu i na Terytoriach Okupowanych” to strony od 122 do 203. Rozdział IV pt. „Palestyńskie organizacje terrorystyczne w Izraelu i na Terytoriach Okupowanych” to strony od 204 do 300. Następnie jest już zakończenie i aneksy.

Z przedstawionej struktury pracy wynika, że Autor dość solidnie zajął się historią opisywanych przez siebie zjawisk oraz że fundamentalistycznym organizacjom palestyńskim poświęcił więcej miejsca niż grupom żydowskim. Od razu trzeba dodać, że jest to zupełnie zrozumiałe, gdyż organizacje palestyńskie są większymi i bardziej wpływowymi grupami polityczno-militarnymi. Grupy żydowskie to na ogół niewielkie struktury skupiające często najwyżej kilkuset członków. Jeśli się o tym pamięta, to można uznać, że Autor rozbudował opis ugrupowań fundamentalistów żydowskich, dokładniej tych, które stosują przemoc.

Wydaje się, że to nastawienie na opis ugrupowań fundamentalistów żydowskich jest największą zaletą tej pracy. O ile bojowe organizacje palestyńskie są na ogół znane poza granicami Izraela, o tyle walczący fundamentalizm żydowski z jego ekstremistyczną postawą jest bardzo słabo zauważany. Dlatego rozbudowany opis samego zjawiska fundamentalizmu religijnego Żydów oraz organizacji ekstremistycznych takich jak Kach czy Kahana Chaj stanowi ciągle nowość na polskim rynku wydawniczym i jako taki musi budzić uznanie. W sumie to bardzo cenny materiał i zaleta tej pracy.

W przypadku opisu fundamentalistycznych grup muzułmańskich godne podkreślenia jest natomiast przedstawienie międzynarodowych powiązań tych organizacji oraz niektórych elementów ich ideologii. Ważną sprawą są powiązania środowisk fundamentalistycznych w Palestynie z organizacją Braci Muzułmanów stworzoną w Egipcie pod koniec lat dwudziestych przez Hasana al-Bana. Bracia Muzułmanie to wielki ruch społeczny, z którego wywodzi się większość współczesnych ugrupowań fundamentalistycznych w świecie sunnickiego islamu. Z organizacji tej biorą początek zarówno grupy umiarkowane, jak i radykalne stosujące przemoc. Z tego ruchu wywodzą się pośrednio organizacje takie jak Hamas. Drugim źródłem inspiracji dla ruchów fundamentalistycznych była rewolucja w Iranie. W warunkach palestyńskich organizacją, która powoływała się na ten wzorzec, był Islamski Dżihad.

Oprócz tych elementów za zaletę książki należy uznać zamieszczenie wielu informacji dodatkowych, takich jak biogramy przywódców i bojowników, wyjaśnienie nazw organizacji, zamieszczenie tabel z podanymi zestawieniami akcji zbrojnych i liczby ofiar. Ciekawym elementem tej pracy są też przedstawienia graficzne emblematów różnych organizacji fundamentalistycznych tak muzułmańskich, jak i żydowskich.

Za wadę opracowania uważam zacieranie różnic między organizacjami fundamentalistów żydowskich i palestyńskich. Autor stara się przedstawić te grupy jako podobne pod względem ekstremizmu. Czasem zatarciu ulegają ważne elementy różniące organizacje z dwu stron barykady. Chodzi zwłaszcza o ruch palestyński i jego przyczyny. Mimo to uważam książkę pana Adama Krawczyka za ciekawą i pouczającą.